

Yttrande över kulturmiljöutredningens betänkande Kulturmiljöarbete i en ny tid (SOU 2012:37)

Länsmuseernas samarbetsråd har erhållit ovan rubricerat betänkande på remiss och kommer här att framföra sina synpunkter.

Länsmuseernas samarbetsråd anser allmänt sett att utredningen gjort ett gott arbete med att modernisera kulturmiljölagstiftningen och anpassat den till dagens behov av användande och samtidigt gett möjlighet för framtida generationer att kunna uppleva kulturmiljöns värden.

- Länsmuseernas samarbetsråd instämmer i att en tidsgräns förtydligar fornminnesbegreppet och därigenom ökar medborgarnas förståelse för kulturmiljön. Kombinerat med att lagens syfte tydligt anges, möjligheten för medborgare att kunna väcka fornminnesförklaring och ökade informationsinsatser skapar detta goda möjligheter för ökad förståelse och engagemang hos medborgarna. Här spelar den regionala kulturmiljöorganisationen en betydelsefull roll för information och inspiration.
- Länsmuseernas samarbetsråd instämmer i betänkandets slutsats att de nationella kulturmiljömålen skall bibehålls samt att de nya målen är angelägna, tydliga och knyter an till nu gällande nationella mål för kulturpolitiken
- Länsmuseernas samarbetsråd anser att målen understryker kulturmiljöns betydelse för samhällets och individens utveckling och ger stöd i det regionala kulturmiljöarbetet inom ramen för samverkansmodellen.
- Länsmuseernas samarbetsråd instämmer i betänkandets förslag att det även framgent skall krävas tillstånd till att använda metalldetektor.

Förslag till förändringar av lagstiftningen inom kulturmiljöområdet

Länsmuseernas samarbetsråd instämmer i att de föreslagna förändringarna gör lagtexten modernare, tydligare och mer enhetlig. Detta, tillsammans med det tydliga syfte med lagen som nu anges, skapar förutsättningar för den enskilde att bättre förstå och ta ansvar för kulturmiljön. Detta medborgerliga ansvar underlättas också av en tydligare definition av fornminnesbegreppet med en tidsgräns före 1750 för fornlämningar och fornfynd samt 1900 för vrak.

Länsmuseernas samarbetsråd ser att förslaget att kunna fornminnesförklara lämningar eller vrak av högt kulturhistoriskt värde lämningar yngre än 1749 rep 1899 är ett nödvändigt komplement till den föreslagna åldersgränsen för

Datum 2013-05-26

Diarienummer RSK XXX-2010

att möjliggöra skydd yngre objekt. Samtidigt innebär möjligheten att den enskilde får väcka förslag till fornminnesförklaring att makten förs närmare den enskilde medborgaren.

Länsmuseernas samarbetsråd anser att förtydligandena av skrivningarna i tredje kapitlet kring värdering av byggnadsminnen kan bidra till att underlätta processen kring kommande byggnadsminnesförklaringar. Den nya handläggningsordningen för yngre kyrkor innebär också att processen förs närmare medborgarna.

Länsmuseernas samarbetsråd anser att de föreslagna ändringarna, främst behovet att definiera olika lämningars tidsgräns (före eller efter 1750), möjligheten att fornminnesförklara lämningar samt den tydligare möjligheten att gränslinjebestämma fornlämningar kommer att medföra en ökad arbetsbörda på de kulturmiljövårdande myndigheterna framförallt länsstyrelsen och den regionala kulturmiljövården på museerna.

Länsmuseernas samarbetsråd vill understryka att ett ökat deltagande och engagemang i kulturmiljöarbetet från företag, ideella organisationer och enskilda förutsätter adekvat och lättillgänglig information. Här spelar den regionala kulturmiljöorganisationen en viktig roll i att upplysa och inspirera allmänheten och att vara ett stöd till medborgare, civilsamhällets organisationer och kommunala organ.

Redaktionell översyn

Länsmuseernas samarbetsråd anser att de föreslagna redaktionella förändringarna ger lagen en modernare språkdräkt och gör den därigenom mer begriplig. Att de olika kapitlen i lagen nu också bättre stämmer överens med varandra i fråga om uppställning och struktur underlättar också för andra myndigheter eller enskilda medborgare.

Länsmuseernas samarbetsråd instämmer i att ett starkare tydliggörande av medborgarnas skyldighet att inhämta information om förekomst av fornlämningar före ett arbetsföretag är viktigt för att den enskilde skall kunna känna sig tryggare i vad ansvaret innebär.

Länsmuseernas samarbetsråd delar betänkandets uppfattning att samma tidsgräns skall gälla för fornlämningar som för fornfynd dvs. 1750.

Förslag till särskilda nationella mål för arbetet med kulturmiljön

Länsmuseernas samarbetsråd instämmer i betänkandets uppfattning att det är ändamålsenligt med speciella mål för kulturmiljöarbetet. Genom dessa förtydligas kulturmiljöns roll i utvecklingen mot ett långsiktigt hållbart samhälle. Detta harmoniserar också med de sexton nationella miljö kvalitetsmålen.

Datum 2013-05-26

Diarienummer RSK XXX-2010

Länsmuseernas samarbetsråd ser ett vidgat deltagande i kulturmiljöarbetet som en förutsättning för dess legitimitet. För att uppnå detta måste människor ges förutsättningar att uppleva och förstå kulturmiljöer genom tillgängliggörande på olika plan. Här spelar såväl professionen som civilsamhällets aktörer en viktig roll.

Länsmuseernas samarbetsråd understryker starkt vikten av att målen stödjer ett öppet inkluderande samhälle där alla kulturarv har rätt att existera på lika villkor.

Länsmuseernas samarbetsråd delar betänkandets syn på att landskapet skall ses utifrån en helhetssyn. Inte minst sedan Sverige nu ratificerat den europeiska landskapskonventionen har behovet av ökad samordning och samverkan mellan olika myndigheter, företag, föreningar och enskilda blivit allt tydligare. Den allt snabbare förändringen av landskapet kräver att vi tar ett gemensamt ansvar.

Metalldetektorer

De senaste decenniernas plundringar av gravfynd och skattfynd, inte minst på Gotland, visar på behovet av tillstånd för att använda metalldetektorer. De undantag som finns för exv. militära ändamål eller för andra myndigheters verksamhet är väl motiverade.

Riksantikvarieämbetets roll

Länsmuseernas samarbetsråd vill understryka vikten av en enhetlig hantering av lagstiftningen och en tydlig roll- och ansvarsfördelning och ser därför positivt på förslaget att Riksantikvarieämbetet får i uppdrag att utarbeta riktlinjer och allmänna råd. Riksantikvarieämbetets utvecklade roll vad gäller registerhållning är av stor vikt för rättssäkerhet och för att tillgodose allmänhet och brukare med nödvändig information.